

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΙΣ

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΓΕΩΡ. Φ. ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΗ

[*Ἡ διάλεξις τοῦ κ. Γ. Παπαλεξανδροῦ γενομένη τὴν 7ην Μαρτίου εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Σχολῆς ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν εἰδικῶν καὶ τῶν ἐνδιαφερομένων, καθόσον τὸ θέμα εἶνε κατ' ἐξοχὴν ἐπίκαιρον καὶ ἐξεχούσης σημασίας διὰ τὴν ἀγοράν. Αἱ προβλέψεις καὶ αἱ παρατηρήσεις τοῦ ὁμιλητοῦ δὲν φαίνεται ὅτι διεφύσησαν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐκ τῶν πραγμάτων. Πάντως δὲν δύναται νὰ τύχη ἐγκρίσεως τυχὸν ἄπομιν κατ' ἣν ἡ ἀντιπληθωριστικὴ πολιτικὴ δέον νὰ ἐπιβαρύνῃ μονομερῶς τὰς μισοθωβίτους τάξεις].*

Ὁ Τσεχοσλοβάκος Οἰκονομολόγος κ. Sturc, ἀνήκων εἰς τὸ προσωπικὸν τοῦ Διεθνoῦς Νομισματικοῦ Ταμείου, τὸν ὁποῖον ἡ κυβέρνησις μετεκάλεσε πρὸς χάριν τοῦ κ. Ἀβέρωφ, ὑπέβαλε μακρὰν ἔκθεσιν διὰ τῆς ὁποίας προτείνει διάφορα μέτρα διὰ τὴν σταθεροποίησιν τῆς Ἑλληνικῆς οἰκονομίας καὶ μετὰξὺ ἄλλων τὸν σοβαρὸν περιορισμὸν τοῦ κυκλοφοροῦντος χαρτονομίσματος.

Καὶ ἡ μὲν γνώμη τοῦ κ. Στούρκ δὲν θὰ ἤξιζε βέβαια μακρὰν συζήτησιν. Ὁ καθηγητὴς κ. Ζολώτας εἰς προσφάτους ἀνακρινώσεις του ἀπέδειξεν ἐπὶ τῇ βάσει αὐθεντικῶν στοιχείων, ὅτι ἡ ἔκθεσις Στούρκ στηρίζεται εἰς ἀνακριβῆ δεδομένα καὶ καταλήγει εἰς ἀνακριβῆ συμπεράσματα.

Ἄτυχῶς τὰ πορίσματα τοῦ Τσεχοσλοβάκου οἰκονομολόγου υιοθέτησε, φαίνεται, ἡ Ἀμερικανικὴ ἀποστολὴ καὶ ἀπεφάσισε νὰ μειώσῃ τὴν κυκλοφορίαν κατὰ 500 δισεκατομμύρια δεσμεύουσα ἴσον ποσὸν ἐκ τῆς διαθέσεως τῶν ἐφοδίων τῆς βοηθείας. Οὕτω κινδυνεύομεν νὰ πληρώσωμεν πολὺ ἀκριβὰ τὸν ξένον ἐμπειρογνώμονα. Διότι περιορισμὸς τῆς κυκλοφορίας κατὰ 500 δισεκατομμύρια ἐπὶ συνόλου κυκλοφορίας 1.750 δισεκατομμυρίων σημαίνει καθαρὸν ἀντιπληθωρισμὸν (déflation) τεραστίας ἐκτάσεως. Εἶναι δὲ γνωστὸν, ὅτι ὁ ἀντιπληθωρισμὸς, θὰ ἀποβῇ πληγμὰ θανατηφόρον κατὰ τῆς οἰκονομίας μας. Εἰς τὸ παρελθὸν συνέτριψεν οἰκονομίας πολὺ ἰσχυροτέρας ἀπὸ τὴν ἰδικήν μας. Ὅλοι οἱ σοβαροὶ οἰκονομολόγοι θεωροῦν τὸν ἀντιπληθωρισμὸν πολὺ πλέον ἐπικίνδυνον καὶ ἀκαιοποιὸν ἀπὸ τὸν πληθωρισμὸν.

Ἄξιζει ἐπομένως τὸ θέμα λεπτομεροῦς ἐξετάσεως. Διὰ νὰ γνωρίζῃ καὶ ἡ

σαγήνηυσιν τῶν μαζῶν καὶ αἱ προοδευτικαὶ ἀντιλήψεις καὶ ὁ σεβασμὸς τῶν πεποιθήσεων δὲν θὰ θεωροῦνται ἄρνησις ἔθνικοφροσύνης.

Ἡ Βιομηχανικὴ Σχολὴ ποῦ παρέχει τὴν δυνατότητα εἰς τοὺς ἐργαζομένους νέους νὰ ἀποκτήσουν τὰ ἐφόδια διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἱκανοτήτων τους εἰς τὸν πρακτικὸν οἰκονομικὸν τομέα ἀποτελεῖ παράδειγμα ἄξιον πρὸς μίμησιν καὶ παρέχει τὴν ἐλπίδα ἐνὸς καλύτερου μέλλοντος. Εὐχόμεαι εἰς τοὺς φοιτητὰς καὶ τὰς φοιτητρίδας νὰ συμβάλουν εἰς τοῦτο καὶ νὰ γίνουν μεῖ δλους τοῦς Ἑλληνας ἐργάται καὶ συντελεσταὶ τῆς εὐημερίας τοῦ Ἑθνoῦς. Καὶ πιστεύω ὅτι θὰ ἱκανοποιήσουν τὴν καλὴν προσδοκίαν.

Κυβέρνησις και ἡ Ἀποστολὴ τοῦ πρόκειται νὰ δηγήσῃ τὴν Ἑλλάδα ἢ τυχὸν ἐφαρμογὴ τῆς προτάσεως Στούρκ και ποία θὰ εἶνε ἡ ἐπίδρασις αὐτῆς ἐπὶ τῆς συντελουμένης ἀνασυγκροτήσεως τῆς οἰκονομίας τῆς Χώρας μας.

* *

Ὁ κ. Στούρκ ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐπικρατοῦσης παρ' ἡμῖν «καταστάσεως πληθωρισμοῦ». Καὶ γενικῶς φαίνεται πιστεύων, ὅτι ὁ πληθωρισμὸς εἶναι μία παθολογικὴ κατάστασις τῆς οἰκονομίας, ἢ ὅποια εἶναι δυνατὸν νὰ θεραπευθῇ διὰ διαφόρων μέσων και διὰ περιορισμοῦ τῆς κυκλοφορίας και τῶν πιστώσεων.

Ἄλλ' ὁ πληθωρισμὸς, δηλ. ἡ ὑπὲρ τὰς ἀνάγκας τῆς οἰκονομίας ἐκδόσις χαρτονομίσματος (και ἡ δυσανάλογος χορήγησις πιστώσεων), δὲν εἶναι, δὲν ἔμπορεῖ νὰ εἶναι, μία παρατεινομένη κατάστασις ἐπιδεκτικῆς θεραπείας. Συντελεῖται ὅταν ἐκδοθῇ τὸ χαρτονομίσμα ἢ ὅταν χορηγηθοῦν αἱ πιστώσεις. Ἐὰν δεχθῶμεν ὅτι ἀποτέλεσμα τοῦ πληθωρισμοῦ εἶναι ἡ ὑψωσις τῶν τιμῶν και ἀφήσωμεν νὰ ἐπέλθῃ ἡ ὑψωσις αὕτη, ὁ πληθωρισμὸς ἐτερματίσθη και δὲν ὑφίσταται πλέον. Ἀπεκατεστάθη ἡ ἰσορροπία. Πᾶς ἐπιγενόμενος περιορισμὸς τῆς κυκλοφορίας ἀποτελεῖ νέαν οἰκονομικὴν ἐνέργειαν μὲ νέα οἰκονομικὰ ἀποτελέσματα. Ἄλλὰ και πρὸ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἰσορροπίας, ἐφ' ὅσον δηλ. ὁ πληθωρισμὸς δὲν ἔφερε τὰ πλήρη ἀποτελέσματά του, πᾶν μέτρον περιορισμοῦ τῆς κυκλοφορίας δὲν εἶναι καθόλου βέβαιον ὅτι θὰ ἀνακόψῃ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἤδη γενομένης πληθωρικῆς ἐκδόσεως.

Ὁ κ. Στούρκ ἰσχυρίζεται ὅτι πρέπει νὰ περιορισθῶμεν τὴν κυκλοφορίαν κατὰ ἓνα τρισεκατομμύριον. Ἄλλὰ τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ παῦσιν τοῦ πληθωρισμοῦ. Ἀποτελεῖ ἀντιπληθωρισμὸν—déflation.

Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ἡ déflation ἀποτελεῖ πλῆγμα κατὰ τῆς οἰκονομίας. Πᾶσα οἰκονομικὴ δραστηριότης θὰ παραλύσῃ. Οὐδεὶς θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποδώσῃ τὰ εἰς δραχμὰς χρέη του. Αἱ ἐπιχειρήσεις θὰ κλείουσι και θὰ περιορίζουσι τὰς ἐργασίας των. Ἡ ἀνεργία θὰ ἐπεκταθῇ. Οἱ ἀγρόται δὲν θὰ δύνανται νὰ πωλήσουσι τὰ προϊόντα των οὔτε βέβαια ν' ἀποδώσουσι τὰ χρέη των. Ὁ μαρasmus τῆς οἰκονομίας θὰ ἔχῃ βαρείας κοινωνικὰς συνεπείας.

Ἡ εἰκὼν αὕτη τῆς Ἑλληνικῆς οἰκονομίας μετὰ τὴν τυχὸν ἐφαρμογὴν τῶν προτάσεων Στούρκ δὲν εἶναι δημιούργημα νοσηρᾶς φαντασίας, ἀλλὰ τὸ ἀναμφισβήτητον διδάγμα τῆς πείρας. Ὅπουδῆποτε ἐπεχειρήθη ἀντιπληθωρισμὸς, ἔστω και ἐν μικρᾷ κλίμακι, ἐπηκολούθησαν αἱ ὡς ἄνω θλιβεραὶ συνεπείαι. Ἀμέσως μετὰ τὸν Ἀ' παγκόσμιον πόλεμον, ἡ Ἀγγλία ἐφήρμοσε πολιτικὴν ἀντιπληθωρισμοῦ. Ὅλιγα ὀφέλη και μεγάλαι ζημίαι ὑπῆρξαν, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, τὰ οἰκονομικὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀντιπληθωρικῆς πολιτικῆς τῆς Ἀγγλίας.

Πλανᾶται ὁ κ. Στούρκ, ἐὰν νομίζῃ, ὅτι ὁ περιορισμὸς τῆς κυκλοφορίας θὰ ἐπιφέρει τὰ ἀντίθετα ἀκριβῶς ἀποτελέσματα τοῦ γενομένου και ὠλοκληρωμένου ἤδη πληθωρισμοῦ. Αἱ τιμαὶ δὲν θὰ πέσουσι ἀλλὰ θὰ ἐπιδείξουσι δύναμιν ἀντίστασεως τὴν ὅποیان δὲν δύναται νὰ ὑπολογίσῃ. Ὁ Rist ἔγραφε: «Ὅσοι νομίζουσι ὅτι ὁ ἀντιπληθωρισμὸς εἶναι ἓνα μέτρον σύμμετρον μὲ τὸν πληθωρισμὸν (inflation) και ὅτι ἔχει ἐν συνεχείᾳ ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν ἀποτελέσματα ἀκριβῶς ἀντίθετα τοῦ πληθωρισμοῦ, δὲν λαμβάνουσι ὑπ' ὄψιν ἓνα σημαντικὸν διδάγμα τῆς πείρας: τὴν ἀντίστασιν, τὴν ὅποیان προβάλλει τὸ ἐπίπεδον τῶν τιμῶν εἰς τὴν μείωσιν τῆς ἀγοραστικῆς ἱκανότητος τοῦ κοινου».

* *

Ὁ κ. Στούρκ καθὼς και πολλοὶ ἄλλοι ἔχονται στερρῶς τῆς ποσοτικῆς θεωρίας τοῦ νομίσματος. Φρονοῦσι δηλαδὴ, ὅτι οἰαδήποτε αὐξήσις τῆς κυκλοφορίας φέρει ἀπαραιτήτως ἀνάλογον αὐξήσιν τιμῶν, ὁσάκις δὲ παρατηρεῖται

απόκλισις μεταξύ αύξομειώσεων τῆς κυκλοφορίας καὶ αύξομειώσεων τῶν τιμῶν προσπαθοῦν νὰ ἀποδώσουν ταύτην εἰς τὴν μεταβολὴν τῆς ταχύτητος τῆς κυκλοφορίας, ἢ ὅποια εἶναι ἔννοια κάπως περίπλοκος καὶ ἴσως ἀσύλληπτος.

Ἐν τούτοις αἱ παρατηρήσεις αἱ γενόμεναι εἰς πλείετας ἄλλας χώρας καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀποδεικνύουσιν ὅτι αἱ τιμαὶ ἀκολουθοῦν πολὺ ὀλιγώτερον τὴν κυκλοφορίαν καὶ πολὺ περισσότερον τὸ ἐξωτερικὸν συναλλάγμα. Τὸ φαινόμενον αὐτὸ ἀπεκλήθη «ἡ ἡγεμονία τοῦ συναλλάγματος», ἐνεφανίσθη δὲ καὶ ἐγένετο ἀντικείμενον μελέτης μετὰ τὸν Α' παγκόσμιον πόλεμον εἰς Βέλγιον, Δανίαν, Νορβηγίαν, Γερμανίαν, Πολωνίαν, Τσεχοσλοβακίαν, Φιλλανδίαν κ. ἄ.

Εἰδικώτερον: α) Παρατηρήθη ὕψωσις συναλλάγματος καὶ τιμῶν ἄνευ πληθωρισμοῦ εἰς τὸ Βέλγιον τὸ 1921—1924, εἰς τὴν Δανίαν καὶ τὴν Νορβηγίαν τὸ 1922—1924.

β) Παρατηρήθη τεραστία ὕψωσις συναλλάγματος καὶ τιμῶν ἄνευ ἀναλόγου πληθωρισμοῦ εἰς τὴν Γερμανίαν τὸ 1921—1923 καὶ εἰς τὴν Πολωνίαν κατὰ τὰ αὐτὰ ἔτη.

γ) Παρατηρήθη πτώσις τιμῶν κατόπιν πτώσεως τοῦ ξένου συναλλάγματος ἄνευ μειώσεως τῆς κυκλοφορίας εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν τὸ 1922—23, εἰς τὴν Φιλλανδίαν τὸ 1921—23, εἰς τὴν Δανίαν τὸ 1924—25 καὶ εἰς τὴν Νορβηγίαν τὸ 1924—26.

δ) Τέλος παρατηρήθη ἀκίνησις συναλλάγματος καὶ τιμῶν παρὰ τὴν αύξησιν τῆς κυκλοφορίας εἰς τὴν Γερμανίαν κατὰ Φεβρουάριον—Μάϊον 1923 καὶ εἰς τὴν Πολωνίαν κατὰ διάφορα χρονικὰ διαστήματα ἐντὸς τῶν ἐτῶν 1921—23.

Εἰς τὸ Βέλγιον μετὰ τὸ Ἀπριλίον 1922 καὶ Φεβρουάριον 1924 τὸ μὲν δολ. λάριον ὑπερετιμήθη κατὰ 121 ο)ο, αἱ τιμαὶ ὑψώθησαν κατὰ 89 ο)ο, ἡ δὲ κυκλοφορία ἠκολούθησε βραδύτατα αύξηθεῖσα μόνον κατὰ 21 ο)ο.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα τοῦ «μεσοπολέμου» καὶ δὴ μετὰ τὸ 1931 καὶ 1938 ἡ κυκλοφορία ἠύξησε κατὰ 63 ο)ο, ἐνῶ ὁ τιμάρηθμος ἀκριβείας ζῶης ὑψώθη μόνον κατὰ 30 ο)ο. Εἰς τὴν μεταπολεμικὴν Ἑλλάδα οἱ πίνακες οἱ δημοσιευθέντες ὑπὸ τοῦ κ. Ζολῶτα δεικνύουσιν καθαρά, ὅτι αἱ τιμαὶ δὲν ἀκολουθοῦν τὴν κυκλοφορίαν, ἀλλ' ὑπακοοῦν εἰς ἄλλα ἐλατήρια, τὰ ὅποια δεόν ἐκάστοτε νὰ ἀναζητοῦνται.

Εἰς τὸν ἔναντι πίνακα ἐμφαίνεται ἡ πορεία τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας κατὰ τὰ τελευταῖα τρία ἔτη. Εἰς τὸν πίνακα αὐτὸν περιλαμβάνεται πλὴν τῆς πραγματικῆς κυκλοφορίας χαρτονομίσματος καὶ τὸ σύνολον τῶν ἰδιωτικῶν καταθέσεων ὄψεως τῶν μεταβιβασίμων δι' ἐπιταγῶν καθῶς καὶ τὸ ποσὸν τῶν χρυσῶν λιρῶν τὸ ὅποσον καθ' ὑπολογισμὸν κυκλοφορεῖ. Ὁ κ. Ζολῶτας φρονεῖ, ὅτι ἐπὶ συνόλου 12 ἑκατομ. χρυσῶν λιρῶν εὑρισκομένων ἐν Ἑλλάδι κυκλοφορεῖ τὸ 30 ο)ο ἧτοι 3,600 χιλ. λίραι. Κυκλοφοροῦν ὅμως μὲ ταχύτητα κατὰ τέραν τοῦ 1/4 τῆς ταχύτητος τοῦ νομίμου χρήματος, ἧτοι πρέπει νὰ ὑπολογίσωμεν εἰς τὴν κυκλοφορίαν 900 χιλ. λίρας ἢ 204 δισεκατομμύρια δρχ.

Ἐὰν ἐξετάσωμεν τὴν πορείαν τιμῶν καὶ κυκλοφορίας κατὰ τὰ ἔτη 1946, 47, 48 καὶ 49 βλέπομεν ὅτι ὁ μὲν τιμάρηθμος λιανικῆς πωλήσεως ὑψώθη ἀπὸ 100 (ἀρχαὶ 1946) εἰς 185 (τέλος 1949) ὁ δὲ τιμάρηθμος ἀκριβείας ζῶης ἀπὸ 100 εἰς 207. Ἦτοι κατὰ τὰ τέσσαρα αὐτὰ ἔτη αἱ τιμαὶ περίπου ἐδιπλασιάσθησαν. Κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἡ κυκλοφορία ἠύξηθη ἐνέα περίπου φορές ἀνελθοῦσα ἀπὸ 219 δισεκατομ. εἰς 1859 δισεκατομμύρια.

Κατὰ τὸ ἔτος 1949, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ δευτέρου πίνακος, ἡ κυκλοφορία ἠύξηθη κατὰ 64 ο)ο, ἐνῶ αἱ τιμαὶ παρέμειναν περίπου εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον. Τούναντίον ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 1950, μολοντί ἡ κυκλοφορία παρέμεινε σταθερά, αἱ τιμαὶ ὑψώθησαν καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ ὑψοῦνται λόγῳ τῆς ἀνωμάλου ἐξωτερικῆς καταστάσεως καὶ τῆς ὑψώσεως τῶν τιμῶν τῆς παγκοσμίου ἀγορᾶς.

Νομισματικὴ κυκλοφορία Καταθέσεις ὄψεως ἰδιωτῶν Κυκλοφορία χρυσ. λιρῶν Σύνολον

Μῆνες 1948

Ἰανουάριος	893, 3	137, 6	165, 9	1.196, 8
Φεβρουάριος	865, 9	137, 5	169, 4	1.172, 8
Μάρτιος	888, 1	149, 8	173, 4	1.211, 3
Ἀπρίλιος	970, 8	147, 9	173, 4	1.292, 1
Μάιος	956, 2	170, 3	174, 5	1.301, 0
Ἰούνιος	1.011, 8	177, 4	173, 4	1.362, 6
Ἰούλιος	1.045, 7	186, 2	172, 7	1.404, 6
Αὐγουστος	1.048, 6	179, 7	174.—	1.402, 3
Σεπτέμβριος	1.081, 1	177, 9	170.—	1.366.—
Ὀκτώβριος	1.027, 6	201, 2	164.—	1.392, 8
Νοέμβριος	1.921.—	114, 2	163, 2	1.398, 4
Δεκέμβριος	1.202, 1	208.—	170.—	1.580, 1

1949

Ἰανουάριος	1.130, 4	219, 5	171, 7	1.521, 6
Φεβρουάριος	1.136.—	137, 9	171, 6	1.545, 5
Μάρτιος	1.125, 1	261, 1	171, 3	1.557, 5
Ἀπρίλιος	1.250, 2	291, 4	171, 7	1.713, 3
Μάιος	1.219, 3	308, 8	171, 9	1.700.—
Ἰούνιος	1.217, 7	298, 2	171, 5	1.687, 4
Ἰούλιος	1.292.—	292, 5	168, 5	1.753.—
Αὐγουστος	1.355, 7	324, 7	168, 6	1.849, 0
Σεπτέμβριος	1.404.—	339, 2	169, 2	1.912, 4
Ὀκτώβριος	1.506, 6	364, 9	168, 5	2.040.—
Νοέμβριος	1.534, 9	407, 4	168, 3	2.110, 6
Δεκέμβριος	1.858, 6	401, 8	170.—	2.430, 4

1950

Ἰανουάριος	1.672, 5	408, 2	169, 8	2.250, 5
Φεβρουάριος	1.639, 3	405, 1	169, 7	2.214, 1
Μάρτιος	1.587, 7	419, 0	169, 4	2.176, 1
Ἀπρίλιος	1.657, 6	433, 3	168, 8	2.259, 7
Μάιος	1.651, 4	456, 3	166, 5	2.274, 2
Ἰούνιος	1.652, 7	457, 5	156, 8	2.267, 0
Ἰούλιος	1.675, 5	438, 5	168, 8	2.282, 8
Αὐγουστος	1.739, 3	441, 2	168, 8	2.349, 3
Σεπτέμβριος	1.841.—	456, 3	165, 9	2.463, 2
Ὀκτώβριος	1.870, 3	493, 9	164, 6	2.528, 8
Νοέμβριος	1.804, 8	521, 9	204.—	2.530, 7
Δεκέμβριος	1.888, 7	484, 6	204.—	2.577, 3

1951

Ἰανουάριος 1.645, 3

Εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα ἐμφαίνεται ἡ πορεία τῆς κυκλοφορίας κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη ἐν συγκρίσει μὲ τὸν τιμάρθιον,

Ἰανουάριος 1949=100.

Μῆνες	1949	Τιμάρθιος ἀκριβείας ζωῆς	Τιμάρθιος χονδρικῆς πωλήσεως	Τιμάρθιος λιανικῆς πωλήσεως	Νομισματ. Δείκτης	Κυκλοφορία Δισεκ. δρχ.
Ἰανουάριος	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	1.130, 4
Φεβρουάριος	101, 2	98, 3	100, 8	100, 5	100, 5	1.136.—
Μάρτιος	103, 7	99, 3	100, 4	100, 4	99, 5	1.125, 1
Ἀπρίλιος	101, 7	103, 8	101, 9	101, 6	110, 6	1.250, 2
Μάιος	101, 9	101, 2	102, 5	107, 9	107, 9	1.219, 3
Ἰούνιος	105, 6	101.—	101, 2	107, 7	107, 7	1.217, 7
Ἰούλιος	99, 2	100, 1	99, 4	114, 3	114, 3	2.292.—
Αὐγουστος	99, 5	103.—	97, 8	119, 9	119, 9	1.355, 7
Σεπτέμβριος	102.—	101, 8	99, 4	124, 2	124, 2	1.404.—
Ὀκτώβριος	99.—	101, 7	99, 3	133, 3	133, 3	1.506, 6
Νοέμβριος	100, 7	101, 1	98, 7	135, 8	135, 8	1.534, 9
Δεκέμβριος	101, 1	98, 9	96, 6	164, 4	164, 4	1.858, 6

1950					
*Ιανουάριος	106, 1	101, 1	98, 2	148,—	1.672, 5
Φεβρουάριος	108, 8	105, 9	102, 9	145,—	1.639, 3
Μάρτιος	107, 5	99, 5	101, 4	140, 5	1.587, 7
*Απρίλιος	104, 2	97, 9	97,—	146, 6	1.657, 6
Μάιος	104, 5	97, 2	95, 6	146, 1	1.651, 4
Ίούνιος	105, 3	95, 8	95, 6	146, 2	1.652, 7
*Ιούλιος	109, 1	101, 7	100, 3	148, 2	1.675, 5
Αύγουστος	110,—	107, 6	107, 9	153, 9	1.739, 3
Σεπτέμβριος	111, 5	166, 6	109, 7	162, 9	1.841,—
*Οκτώβριος	114, 4	107, 2	110, 2	165, 5	1.870, 3
Νοέμβριος	114, 6	112, 7	109, 9	159, 7	1.804, 8
Δεκέμβριος	115, 8	123, 3	113,—	167, 1	1.888, 7
1951					
*Ιανουάριος	117, 7	—	* 114,—	146,—	1.645, 3
Μάρτιος	125,—	—	—	140,—	1.582,—

Τό κυκλοφοροῦν χαρτονόμισμα δέν εἶναι πολὺ δέν εἶναι δυσανάλογον πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς οἰκονομίας.

Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1938, ἔτους ἡμερίας, ἡ κυκλοφορία μας ἀνήρχετο εἰς 7055 ἑκατομμύρια δρχ. Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1950 ἡ κυκλοφορία ἀνήλθεν εἰς 1888 δισεκατομμύρια. Ἐὰν μετατρέψωμεν τὸ τελευταῖον τοῦτο ποσὸν εἰς δραχμὰς τιμαριθμικὰς μὲ βάσιν 100 διὰ τὸ 1938 καὶ μὲ τιμὰριθμον 422 διὰ τὸν Δεκέμβριον 1950, ἔχομεν κυκλοφορίαν 4.476 ἑκατομμυρίων, ἥτοι κατωτέραν κατὰ 2579 ἑκατομμ. τιμαριθμικὰς δρχ. ἀπὸ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ 1938. Εἰς δραχμὰς τρεχοῦσης ἀξίας θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν ἓν κυκλοφορίαν ὄχι 1888 δισεκατομμύρια ἀλλὰ 2977 δισεκατομμύρια. Δεδομένου δέ, ὅτι τὸ ἔθνικόν εἰσόδημα μετὰ τῆς Ἀμερικανικῆς Βοηθείας ἔχει ἤδη φθάσει τὸ ἐπίπεδον τοῦ προπολεμικοῦ εἰσοδήματος, δεδομένου ὅτι ἡ βιομηχανικὴ καὶ γεωργικὴ παραγωγή ὑπερέβησαν κατὰ τὰ προπολεμικὰ ἐπίπεδα, δεδομένου τέλος, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια, ἐπεξετάθη καὶ εἰς Δωδεκάνησον, δέν βλέπομεν τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον θὰ ἔπρεπε ἡ σημερινὴ κυκλοφορία νὰ εἶναι κατὰ ἓνα τρισεκατομμύριον καὶ πλεόν σημερινῶν δραχμῶν κατωτέρα τῆς προπολεμικῆς.

Ὁ καθηγητὴς κ. Ζολώτας λαμβάνων ὑπ' ὄψιν ὄχι μόνον τὴν κυκλοφορίαν τοῦ χαρτονομίσματος ἀλλὰ καὶ τὸ σύνολον τῶν καταθέσεων ὅψεως τῶν ἰδιωτῶν, οἵτινες εἶναι μεταβιβάσιμοι δι' ἐπιταγῶν, προσθέτων δὲ καὶ τὸ ὑποτιθέμενον ὡς κυκλοφοροῦν ποσὸν χρυσῶν λιρῶν καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι, κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1949 εἴχομεν νομισματικὸν κενὸν 3.368 δισεκατομμυρίων δραχμῶν. Δεδομένου δέ, ὅτι ἡ κυκλοφορία κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1950 ὑπῆρξεν ἡ αὐτὴ περίπου μὲ τὴν τοῦ 1949, ὁ δὲ τιμὰριθμος ὑψώθη ἕκτοτε κατὰ 17 οἷο ἔπεται ὅτι τὸ νομισματικὸν κενὸν πρέπει νὰ εἶναι σήμερον μεγαλύτερον ἀπὸ 3368 δισεκατομμύρια.

Δέν ἰσχυρίζομεθα βέβαια, ὅτι τὸ τεράστιον αὐτὸ κενὸν πρέπει νὰ πληρωθῆ ἀμέσως ὑπερδιπλασιαζομένου τοῦ ἓν κυκλοφορία χαρτονομίσματος. Ἰσχυρίζομεθα ἀπλῶς, ὅτι ἐάν ἡ πραγματικὴ κυκλοφορία μας αὐξήθῃ κατὰ 1.100 δισεκατομμύρια διὰ νὰ φθάσῃ τὴν προπολεμικὴν, δέν πρόκειται νὰ συμβῆ καμμία καταστροφὴ. Τούναντίον ἡ αὐξήσις αὕτη θὰ ἐπιφέρῃ κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν τὼν ὠσιν τῆς παραγωγῆς καὶ οἰκονομικῆν εὐεξίαν ἔστω καὶ προσωρινήν.

Οἱ ἀσχολούμενοι παρ' ἡμῖν μὲ τὰ οἰκονομικά, ἐπίσημοι καὶ ἀνεπίσημοι ἐπαναλαμβάνουν κατὰ κόρον, ὅτι ἀπαραίτητος ὁρος τῆς ἀνασυγκροτήσεως εἶναι ἡ οἰκονομικὴ ἰσορροπία καὶ ἡ νομισματικὴ σταθερότης. Καὶ ὅμως ἡ οἰκο-

νομική άνασυγκρότηση τής χώρας κατά μέγα μέρος συνετελέσθη ήδη, άφοϋ ή βιομηχανική και γεωργική παραγωγή υπερέβησαν τά προπολεμικά επίπεδα, συνετελέσθη δέ ή άνασυγκρότηση αύτη άνευ νομισματικής σταθερότητας, άφοϋ Ξε φοράς μετά τήν άπελευθέρωσιν μετεβλήθη ή έπίσημος τιμή τοϋ συναλλάγματος.

Δέν άρνούμεθα βεβαίως, ότι σχετική οικονομική ίσορροπία και σχετική νομισματική σταθερότης είναι εύχης έργον. Γνωρίζει όμως ή οικονομική έπιστήμη περιπτώσεις κατά τάς όποιάς ή αστάθεια τοϋ νομίσματος, ή υποτίμησις τοϋ νομίσματος και ή ύψωσις τών τιμών—όπερ έν και τó αύτό—έπέδρασαν εύεργετικώς επί τής οικονομίας και έδημιούργησαν τάς προϋποθέσεις τής παραγωγικής δραστηριότητος.

“Όχι δέ μόνον ή έλαφρά υποτίμησις τοϋ νομίσματος, άλλ' ένίστε και ή «καταστροφική» πτώσις αύτοϋ, έδημιούργησαν έδραίας βάσεις διά τήν άποκατάστασιν χωρών οικονομικώς κατεστραμμένων.

‘Ο Helemér Hantos εις έργον του δημοσιευθέν τό 1927, έργον τό όποιον μετεφράσθη εις πολλάς γλώσσας και έσχε τεραστίαν άπήχησιν, έμελέτησε τά άποτελέσματα τοϋ πληθωρισμοϋ εις Γερμανίαν, Αύστρίαν, Ούγγαρίαν, Πολωνίαν, Ρουμανίαν, Τσεχοσλοβακίαν, Γιουγκοσλαβίαν άμέσως μετά τόν πόλεμον τοϋ 1914-18 και κατέληξεν εις συμπεράσματα έξόχου έπιστημονικου και πρακτικού ένδιαφέροντος.

«Η αύξησις τής νομισματικής κυκλοφορίας, γράφει, κεντρίζει τήν παραγωγήν και ένθαρρύνει τό έπιχειρηματικόν πνεϋμα». «Η βιομηχανική ανάπτυξις ή προηγηθείσα από τόν πληθωρισμόν έσταμάτησε παντοϋ περι τά μέσα τοϋ 1923. Αί μεταμορφώσεις και αί άναπτύξεις τών βιομηχανικων έγκαταστάσεων καθώς και αί νεοίδρωθεισαι έπιχειρήσεις κατά τήν περίοδον τών άφθόνων κεφαλαίων δέν έξφανίσθησαν και έδωσαν εις τήν οικονομικήν όργάνωσιν τής Κεντρικής Εϋρώπης μίαν έντελώς νέαν φυσιογνωμίαν».

‘Ο Hantos δίδει άριθμούς δι' έκάστην χώραν τής Κεντρικής Εϋρώπης άποδεικνύοντας τήν ανάπτυξιν και τήν άνθησιν τής βιομηχανίας κατά τά Ξτη τοϋ πληθωρισμοϋ μέχρι τής σταθεροποιήσεως. «Διαπιστώνομεν, γράφει, ότι ό πληθωρισμός έπίσρπει μίαν έξαιρετικήν ανάπτυξιν τής βιομηχανίας. Μία τών εύτυχεστέρων συνεπειών τοϋ πληθωρισμοϋ και τής υποτιμήσεως τοϋ νομίσματος Ξγκείται εις τό γεγονός ότι αί έξαγωγαι διευκολύνονται και αί εισαγωγαι έμποδίζονται».

Και περαιτέρω: «Όπως ή βιομηχανία, οϋτω και ή γεωργία εύνοείται υπό τοϋ πληθωρισμοϋ... Η γεωργία, τό έμπόριον και ή βιομηχανία ένγνώρισαν περίοδον άσυνήθους δραστηριότητος συνεπειά τής κυκλοφορίας τεραστίων ποσών χαρτονομίσματος... ‘Ο πληθωρισμός επέτρεψεν εις τά Κράτη τής Κεντρικής Εϋρώπης νά έπανακτήσουν τās ξένας άγοράς τās όποιάς Ξχασαν κατά τόν πόλεμον (1914—1918)».

Τά άνωτέρω έγράφησαν κατά τά Ξτη 1924—27 και Ξσχον, ώς είπον, τεραστίαν άπήχησιν. υιοθετήθησαν δέ, κατά τίνα τρόπον, από τόν Γάλλον καθηγητήν Rist, άθθεντίαν περι τά νομισματικά ζητήματα. Δέν Ισχυριζόμεθα ότι πρέπει νά τά υιοθετήσωμεν και ήμεις και ότι πρέπει νά εκδώσωμεν άστρονομικούς άριθμούς χαρτονομίσματος.

Φρονοϋμεν όμως ότι όσα έξετέθησαν είναι Ικανά νά έμβάλουν τοϋλάχιστον εις σκέψεις τούς παρ' ήμίν άσχολουμένους με τά οικονομικά ζητήματα.

* * *

‘Εκ τών άνωτέρω εκτεθέντων είναι δυνατόν νά έξαχθοϋν ώρισμένα συμπεράσματα:

‘Απορρίπτεται άσυζητι πάσα ιδέα περιορισμοϋ τής κυκλοφορίας ώς έπιζημία και καταστρεπτική διά τήν ‘Ελληνικήν οικονομίαν.

Είναι δυνατή, και καθ' ἡμᾶς εὐκαταία, ἡ ἐν μέτρῳ αὐξησις τῆς κυκλοφορίας διὰ σκοποῦς παραγωγικούς. Αἱ αἰτήσεις πιστοδοτήσεως πρέπει νὰ ἐξετασθῶν «κατὰ ποιόν». Πρέπει δηλ. τὸ Κράτος νὰ κατευθύνῃ τὴν χρηματοδότησιν ὄχι βέβαια ἀναλόγως τοῦ τόκου, τὸν ὁποῖον δύνανται νὰ πληρώσουν οἱ αἰτούντες, ἀλλ' ἀναλόγως τῶν γενικωτέρων συμφερόντων τῆς Χώρας.

Ἐάν ἡ γενικὴ κατάστασις καλυτερεύσῃ, αἱ τιμαὶ δὲν θὰ ὑψωθῶν ἐκ τῆς ὑψώσεως τῆς κυκλοφορίας. Ἐάν ἀντιθέτως ἡ κατάστασις χειροτερεύσῃ, οἱ τιμάρημοι θὰ ἀνέλθουν οἰκονομικῶς ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας, ὁσονδήποτε καὶ ἂν μειώσωμεν τὴν ἀγοραστικὴν ἰκανότητα τοῦ κοινοῦ.

Πρέπει νὰ ἐξετασθῇ ἡ μεταβολὴ τῆς τιμῆς τοῦ συναλλάγματος καὶ τῆς χρυσοῦς λίρας. Ἐάν τὸ δολλάριον διατιμηθῇ ὄχι εἰς 15 ἀλλὰ εἰς 19 ἢ 20 χιλ. δραχμῶν δὲν πρόκειται διὰ τοῦτο καὶ μόνον νὰ καταστραφῇ ἡ Ἑλλάς. Τούναντιον σύμφωνα μὲ τὰ δεδομένα τῆς πείρας αἱ ἐξαγωγαὶ μας θὰ αὐξηθοῦν καὶ αἱ μὴ ἀπολύτως ἀναγκαῖαι εἰσαγωγαὶ θὰ ἐμποδισθῶν. Ὁ καπνὸς μας καὶ τὰ ἄλλα ἐξαγωγίμα προϊόντα, τὰ ὁποῖα τώρα σήπονται εἰς τὰς ἀποθήκας ἐν ἀναμονῇ ἀγοραστῶν, θὰ γίνουν ἀφινιδίως περιζήτητα. Τὰ φαινόμενα αὐτὰ διεπιστώθησαν εἰς ὅλας τὰς χώρας εἰς τὰς ὁποίας κατὰ Σεπτέμβριον 1949 ἔλαβε χώραν ἡ ὑποτίμησις τοῦ συναλλάγματος. Τὸ Διεθνὲς Νομισματικὸν Ταμεῖον εἰς τὸν ἐτήσιον ἀπολογισμὸν τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀναφέρει ρητῶς ὅτι, κατόπιν τῶν γενομένων ὑποτιμήσεων τῶν νομισμάτων, τῶν Εὐρωπαϊκῶν καὶ ἄλλων χωρῶν ἔναντι τοῦ δολλαρίου, τὸ ἐμπορικὸν ἰσοζύγιον τῶν χωρῶν αὐτῶν ἐβελτιώθη ἐπαισθητῶς. Αἱ πρὸς τὴν Ἀμερικὴν ἐξαγωγαὶ ἠὺξήθησαν ἐνῶ αἱ εἰσαγωγαὶ ἐμειώθησαν. Αἱ διαπιστώσεις αὐταὶ τοῦ Διεθνoῦς Νομισματικοῦ Ταμεῖου οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει νὰ μὴ ἔχουν ἐφαρμογὴν καὶ ἐν Ἑλλάδι εἰς περιπτώσιν μεταβολῆς τῆς ἀξίας τοῦ συναλλάγματος.

Ἐννοεῖται βέβαια ὅτι ἡ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσα πολιτικὴ προϋποθέτει τὴν ὑπαρξιν κυβερνήσεως διατεθειμένης νὰ λέγῃ καὶ «ὄχι» εἰς τὰς αἰτήσεις αὐξήσεων τῶν ἐνδιαφερομένων. Ἐάν ἡ κυβέρνησις ἐνδίδει παραχρῆμα εἰς πάσαν αἴτησιν τάξεων, ὁμάδων ἢ ἀτόμων περὶ αὐξήσεως μισθῶν, ἡμερομισθίων, κομιστρῶν, τιμῶν ἀσφαλείας ἢ ἐξαγορᾶς, κ.λ.π., ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδὲν ὄφελος βεβαίως θὰ ἔχωμεν ἐκ τῶν προτεινομένων μέτρων.